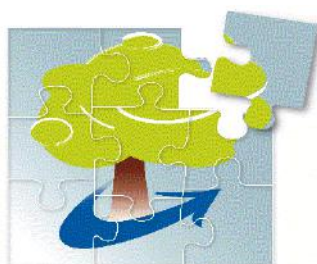

3^Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2020

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ &
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2018

Περιεχόμενα

A. Είδος τροποποιήσεων και λόγοι και/ή προβλήματα εφαρμογής που δικαιολογούν την πρόταση της 3ης τροποποίησης του ΠΑΑ 2014-2020	3
Αλλαγή του ποσοστού συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ (άρθρο 11§α(ii)).....	3
Διαγραφή Μέτρων/δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020	3
Μεταφορά κονδυλίων μεταξύ μέτρων που υλοποιούνται υπό διαφορετικά ποσοστά συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ (άρθρο 11§β(iii)).....	4
Αλλαγές στην περιγραφή μέτρων (άρθρο 11§β(ii)).....	8
Εισαγωγή πρόσθετης εθνικής χρηματοδότησης για το M13 «Ενισχύσεις σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα» (ενεργοποίηση κεφ. 12 Πρόσθετη Εθνική χρηματοδότηση), άρθρο 82 καν. (ΕΕ) 1305/2013.....	4
Τροποποίηση κατόπιν μεταβολής του νομικού πλαισίου της Ένωσης.....	8
Τυπικές διορθώσεις που δε θίγουν την υλοποίηση της πολιτικής και των μέτρων (άρθρο 11§γ)	8
B. Αναμενόμενες επιπτώσεις στην επίτευξη των προτεραιοτήτων της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και στους ειδικούς στόχους που ορίζονται στο Πρόγραμμα.....	8
Τροποποίηση στοιχείων που επηρεάζουν το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ 2014-2020).....	8
Τροποποίηση Θεματικών Στόχων ΕΣΠΑ 2014-2020	8
Τροποποίηση συνολικού ενδεικτικού ποσού για την ενίσχυση των στόχων της κλιματικής αλλαγής.....	9
Γ. Πλαίσιο επίδοσης.....	10
Πρόταση τροποποίησης πλαισίου επίδοσης	10
Προτεραιότητα Π2: Ενίσχυση της βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της ανταγωνιστικότητας όλων των ειδών γεωργίας σε όλες τις περιοχές και προώθηση των καινοτόμων γεωργικών τεχνολογιών και της βιώσιμης διαχείρισης των δασών	12
Προτεραιότητα Π3: Προώθηση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων, περιλαμβανομένης της επεξεργασίας και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, της καλής διαβίωσης των ζώων και της διαχείρισης κινδύνων στη γεωργία	12
Προτεραιότητα Π4: Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που συνδέονται με τη γεωργία και τη δασοκομία.....	14
Προτεραιότητα Π5: Προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων και στήριξη της στροφής προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτικής στην αλλαγή του κλίματος στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας.....	14
Προτεραιότητα Π6: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές	15

A. Είδος τροποποιήσεων και λόγοι και/ή προβλήματα εφαρμογής που δικαιολογούν την πρόταση της 3ης τροποποίησης του ΠΑΑ 2014-2020

Η πρόταση της 3^{ης} τροποποίησης του ΠΑΑ 2014-2020 πραγματοποιείται για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του Προγράμματος, την ορθότερη εφαρμογή του πλαισίου επίδοσης με τη διόρθωση δεικτών, οι οποίοι δεν είχαν υπολογιστεί σωστά κατά την υποβολή του Προγράμματος και την αλλαγή ορισμένων στοιχείων εντός των μέτρων, λόγω κανονιστικών απαιτήσεων (Omnibus).

Βάσει του άρθρου 11 καν. (ΕΕ) 1305/2013, όπως αυτός ισχύει, η πρόταση της 3^{ης} τροποποίησης του ΠΑΑ 2014-2020 αφορά στα ακόλουθα είδη τροποποιήσεων:

Αλλαγή του ποσοστού συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ (άρθρο 11§α(ii))

Κατά τη 2η τροποποίηση του ΠΑΑ 2014-2020 πραγματοποιήθηκε αλλαγή των ποσοστών συνεισφοράς δεδομένης της άρσης της παρέκκλισης του άρθρου 59§4ζ καν. (ΕΕ) 1305/2013 από 1/1/2018 λαμβάνοντας υπόψη όλες τις οι πληρωμές, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με μεγαλύτερο ποσοστό ενίσχυσης μέχρι και το Q2 2017, που ήταν η τελευταία εγκεκριμένη δήλωση δαπανών. Η παρούσα τροποποίηση αφορά σε αλλαγή των ποσοστών συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν βάσει του προαναφερόμενου άρθρου μέχρι 31/12/2017 (Q32017 και Q42017) αλλά και τις πληρωμές Q12018.

Διαγραφή Μέτρων/δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020

Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του Προγράμματος, την επικέντρωση των πόρων σε λιγότερες δράσεις με μεγαλύτερα αποτελέσματα καθώς και την απλοποίηση του χρηματοδοτικού σχήματος του ΠΑΑ 2014-2020, προτείνονται οι ακόλουθες διαγραφές Μέτρων/δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020:

- ✓ Διαγραφή της δράσης 4.3.2 «Αναδασμοί». Διατηρούνται μόνο οι πόροι για την ολοκλήρωση των ανειλημμένων υποχρεώσεων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Η εφαρμογή της δράσης για καινούργιους αναδασμούς είχε εκχωρηθεί σε περιφερειακό επίπεδο χωρίς να γίνει η σχετική κατανομή των πόρων ανά περιφέρεια, δεδομένου ότι είναι δύσκολο να γίνει με θεωρητικά κριτήρια και όχι με τις πραγματικές περιφερειακές ανάγκες. Οι περιφερειακές ανάγκες, όπως έχουν εκφραστεί στα περιφερειακά σχέδια είναι κατά πολύ μεγαλύτερες των πόρων που διαθέτει το ΠΑΑ 2014-2020 για αυτή τη δράση και δεν εξασφαλίστηκε συναίνεση, κατά τη σχετική διαβούλευση με τις Περιφέρειες, ώστε να κατανεμηθούν οι πόροι μόνο σε ορισμένες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Ως εκ τούτου κρίνεται σκόπιμη η διαγραφή των πόρων για νέες δράσεις και η μεταφορά τους σε άλλα μέτρα /δράσεις του Προγράμματος για την αποτελεσματικότερη υλοποίησή τους, χωρίς να επηρεαστεί το συνολικό ποσοστό εκχώρησης σε περιφερειακό επίπεδο, δεδομένου ότι οι πόροι της εν λόγω δράσης θα ανακατανεμηθούν σε μέτρα / δράσεις των οποίων οι αρμοδιότητες διαχείρισης έχουν ήδη εκχωρηθεί σε περιφερειακό επίπεδο.
- ✓ Διαγραφή του υπομέτρου M6.2 «Εκκίνηση μη γεωργικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές». Το συγκεκριμένο υπομέτρο δεν έχει προκηρυχθεί ακόμα και η εφαρμογή του έχει εκχωρηθεί στις περιφέρειες. Ωστόσο, αντίστοιχες δράσεις ενισχύονται μέσω του ΕΠΑΝΕΚ¹, μέσω ΠΕΠ στο πλαίσιο των RIS3 τους και γενικότερα ο τομέας της διαφοροποίησης σε μη γεωργική δραστηριότητα ενισχύεται επαρκώς και μέσω των προγραμμάτων Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (LEADER/CLLD). Ως εκ τούτου κρίνεται σκόπιμη η διαγραφή των πόρων για δράσεις του υπομέτρου αυτού και μεταφορά τους σε άλλα μέτρα που θα δώσουν καλύτερα αποτελέσματα χωρίς να υπάρχει επιπλέον διοικητικό βάρος και χωρίς να επηρεαστεί το συνολικό ποσοστό εκχώρησης σε περιφερειακό επίπεδο, δεδομένου ότι οι πόροι θα ανακατανεμηθούν σε μέτρα / δράσεις, των οποίων οι αρμοδιότητες διαχείρισης έχουν ήδη εκχωρηθεί σε περιφερειακό επίπεδο.

¹ <http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=28&cs=>,
<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=14&cs=>,
<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=15&cs=>,
<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=16&cs=>,
<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=17&cs=>,
<http://www.antagonistikotita.gr/epanek/prokirixeis.asp?id=31&cs=>,

- ✓ Διαγραφή της δράσης M10.1.06 «Διαχείριση φυτικών υπολειμμάτων των κλαδεμάτων στην ελαιοκαλλιέργεια», λόγω της σχετικής γνωμοδότησης (υπ' αριθ. 5685/20.11.2017) του αρμόδιου για αυτά τα θέματα φορέα στη Χώρα που είναι το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο, στην οποία επισημαίνεται ότι η εφαρμογή της καλλιεργητικής πρακτικής που περιγράφεται στη δράση 10.1.06 δύναται να συμβάλλει α) στη διατήρηση και δυνητικά αύξηση των πηγών πρωτογενούς μολύσματος των μυκήτων που προσβάλλουν το ξύλο ή τους μίσχους και τα ελάσματα των φύλων εντός του ελαιώνα και β) στη διασπορά των μολυσμάτων με τη βοήθεια του ανέμου, των σταγονιδίων της βροχής και των γεωργικών μηχανημάτων, συμπεριλαμβανομένων των μηχανημάτων θρυμματισμού, τόσο σε γειτονικά δέντρα εντός του ελαιώνα όσο και σε γειτονικούς ελαιώνες.
- ✓ Ως συνέπεια της διαγραφής της προαναφερόμενης δράσης διαγράφεται και η δράση M4.4.4 «Θρυμματιστής κλαδεμάτων για τις ελαιοκαλλιέργειες», δεδομένου ότι οι προβλεπόμενοι, εν δυνάμει δικαιούχοι στο πλαίσιο της δράσης αυτής αφορούν σε δικαιούχους της δράσης 10.1.06. Η δράση αφορούσε σε περίπου 100 θρυμματιστές και αφαιρείται αναλογικά από τον αριθμό δραστηριοτήτων που λαμβάνουν στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (Π4 και 5Ε).
- ✓ Διαγραφή του Μέτρου M14 «Καλή μεταχείριση των ζώων», στο οποίο αρχικά έχουν κατανεμηθεί 10 εκ. €. Το σχετικό μέτρο δεν έχει προκηρυχθεί ακόμα. Για την εφαρμογή του μέτρου υπάρχει νομικό κενό που σχετίζεται με τους κτηνιάτρους εκτροφής (εκκρεμεί στο Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) η κρίση της συνταγματικότητας ή μη της θεσμοθέτησης του Κτηνιάτρου Εκτροφής και δεδομένου ότι, απαίτηση για την έναρξη εφαρμογής και παρακολούθησης του Μέτρου είναι η ύπαρξη του Κτηνιάτρου Εκτροφής το μέτρο δεν μπορεί να υλοποιηθεί.) Αν και η καλή μεταχείριση των ζώων κρίνεται απαραίτητη για την βελτίωση του κλάδου της κτηνοτροφίας μπορεί να αντιμετωπιστεί εν μέρει από το M4.1.1 «Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις με στόχο την ανταγωνιστικότητα», στο οποίο η κτηνοτροφία είναι priμοδοτούμενος κλάδος. Κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο το μέτρο θα ανασχεδιαστεί και θα προταθεί εκ νέου, λαμβάνοντας υπόψη και τα νέα δεδομένα αντισυνταγματικότητας ή μη της θεσμοθέτησης του κτηνιάτρου εκτροφής, που κατά την περίοδο του αρχικού σχεδιασμού του Μέτρου δεν υπήρχαν.

Συνοπτικά τα μέτρα/δράσεις, τα οποία προτείνεται να διαγραφούν είναι τα ακόλουθα, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 «Πρόταση διαγραφής μέτρων/δράσεων ΠΑΑ 2014-2020»:

ΜΕΤΡΟ/ΔΡΑΣΗ		ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ σε €	
			ΠΑΑ 2014-2020 ΕΚΔΟΣΗ 3.1 (1)	ΠΡΟΤΑΣΗ 3ΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΑ 2014-2020 (2)
M4.3.2	Αναδασμοί	2Α	19.088.545,00	5.759.302,00
M6.2	Εκκίνηση μη γεωργικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές	6Α	40.000.000,00	0,00
M10.1.6	Διαχείριση φυτικών υπολειμμάτων των κλαδεμάτων στην ελαιοκαλλιέργεια	4Γ, 5Δ, 5Ε	43.125.000,00	0,00
M4.4.4	Θρυμματιστής κλαδεμάτων για τις ελαιοκαλλιέργειες	4Γ, 5Ε	899.786,00	0,00
M14	Καλή μεταχείριση των ζώων	3Α	10.000.000,00	0,00

Πίνακας 1: Πρόταση διαγραφής μέτρων/δράσεων ΠΑΑ 2014-2020

Εισαγωγή πρόσθετης εθνικής χρηματοδότησης για το M13 «Ενισχύσεις σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα» (ενεργοποίηση κεφ. 12 Πρόσθετη Εθνική χρηματοδότηση), άρθρο 82 καν. (ΕΕ) 1305/2013

Για να καλυφθούν οι απαιτήσεις των προκηρύξεων των ετών εφαρμογής 2018, 2019 και 2020, με τα σημερινά δεδομένα (υφιστάμενοι βοσκότοποι, μειονεκτικές περιοχές πριν τη νέα οριοθέτηση) θα πρέπει να αυξηθεί ο προϋπολογισμός του μέτρου κατά 314,5 εκ. €, είτε μεταφέροντας πόρους από άλλα μέτρα του Προγράμματος, είτε από πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση, βάσει του άρθρου 82 καν. (ΕΕ) 1305/2013.

Η δυνατότητα αύξησης του προϋπολογισμού του μέτρου από την ισχύουσα κατανομή του ΕΓΤΑΑ στο ΠΑΑ 2014-2020, μεταφέροντας πόρους από άλλα μέτρα του Προγράμματος, δεν κρίνεται σκόπιμη τη δεδομένη στιγμή, λόγω του ότι τα μέχρι σήμερα ενεργοποιημένα μέτρα/δράσεις του ΠΑΑ παρουσιάζουν αυξημένη ζήτηση, η οποία υπερκαλύπτει κατά πολύ τους κατανεμημένους πόρους σε αυτά. Συνεπώς με την υφιστάμενη χρηματοδοτική κατάσταση του μέτρου υπάρχει άμεσος κίνδυνος να διακοπεί η παροχή ενίσχυσης σε χιλιάδες ενεργούς αγρότες που λαμβάνουν στήριξη μέσω του Μ13 και με τον τρόπο αυτό να δημιουργηθεί αντικίνητρο για την εγκατάλειψη της γεωργικής δραστηριότητας στις περιοχές αυτές.

Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε και έγινε αποδεκτή η δυνατότητα παροχής πρόσθετης εθνικής χρηματοδότησης ύψους 314,5 εκ. €, πόροι οι οποίοι θα καλύψουν τις πληρωμές του Μ13 έως το 2020². Η πρόσθετη αυτή εθνική χρηματοδότηση προβλέπεται στην παρούσα φάση προκειμένου να προχωρήσει ακώλυτα η εφαρμογή του Μέτρου, αναμένεται όμως από τις Εθνικές Αρχές η μέγιστη δυνατή μείωσή της σε επόμενη αναθεώρηση. Η μελλοντική αυτή μείωση της πρόσθετης εθνικής χρηματοδότησης αναμένεται να προέλθει από την αύξηση στο Μέτρο της κοινοτικής συνεισφοράς με μεταφορά κοινοτικών πόρων από άλλα μέτρα του Προγράμματος»

Επισημαίνεται ότι με την παρούσα πρόταση τροποποίησης δεν πραγματοποιείται αύξηση των εκτάσεων που βρίσκονται σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα μειονεκτήματα αλλά απλώς καλύπτεται η συνέχιση των ενισχύσεων μέσω του Μ13 και για τα έτη εφαρμογής 2018, 2019 και 2020, με τα ίδια κριτήρια που περιλαμβάνονται στο συγχρηματοδοτούμενο τμήμα του Μ13 και είναι σύμφωνα με το άρθρο 31 και 32 καν. 1305/2013, όπως αυτός ισχύει.

Στον Πίνακα 2 «Προτεινόμενο χρηματοδοτικό σχήμα Μ13» φαίνεται η προτεινόμενη δομή της χρηματοδότησης του Μ13, έως το 2020.

ΕΤΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	Κοινοτική Συμμετοχή (σε €)			ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΝΕΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ Μ13
	ΕΓΤΑΑ	ΠΥΛΩΝΑΣ Ι	ΣΥΓΧΡ/ΜΕΝΟ ΤΜΗΜΑ Μ13		
ΕΩΣ 2017	351.475.416,00	201.212.000,00	552.687.416,00	0,00	552.687.416,00
2018	104.198.793,00	98.804.000,00	397.317.793,00	314.500.000,00	711.817.793,00
2019		97.706.000,00			
2020		96.609.000,00			
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	455.674.209,00	494.331.000,00	950.005.209,00	314.500.000,00	1.264.505.209,00

Πίνακας 2: Προτεινόμενο χρηματοδοτικό σχήμα Μ13

Μεταφορά κονδυλίων μεταξύ μέτρων που υλοποιούνται υπό διαφορετικά ποσοστά συνεισφοράς του ΕΓΤΑΑ (άρθρο 11§β(iii))

Η προτεινόμενη τροποποίηση, όσον αφορά στη μεταφορά πόρων από μέτρα του Προγράμματος σε άλλα, με διαφορετικό ποσοστό συγχρηματοδότησης, παρουσιάζεται συνοπτικά στον Πίνακα 3 «Συγκριτικός πίνακας κατανομής ανά μέτρο», στον οποίο παρουσιάζεται και η πρόταση για πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για το Μ13.

² Επισημαίνεται ότι στις 31/12/2020 τελειώνει η προγραμματική περίοδος, ενώ μέχρι 31/12/2023 υπάρχει επιλεξιμότητα δαπανών εφόσον καταβληθεί μέχρι τότε από τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Εάν μέχρι 31/12/2020 δεν υπάρχει νέο εγκεκριμένο ΠΑΑ δύναται, εφόσον το προβλέψει το ενωσιακό θεσμικό πλαίσιο, η ενίσχυση των περιοχών αυτών να συνεχίσει να δίνεται από το χρηματοδοτικό σχήμα του ΠΑΑ 2014-2020, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι.

ΜΕΤΡΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΑΑ 2014-2020		2Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΑ 2014-2020 - 3.1 (1)	ΠΡΟΤΑΣΗ 3ΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΑ 2014-2020 (2)		ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ (2)-(1)
		Κοινοτική Συμμετοχή σε €	TOP UP		
M01	Δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης	45.000.000,00	45.000.000,00	0,00	0,00
M02	Συμβουλευτικές υπηρεσίες	100.000.000,00	100.000.000,00	0,00	0,00
M03	Συστήματα ποιότητας γεωργικών προϊόντων και τροφίμων	37.470.000,00	37.470.000,00	0,00	0,00
M04	Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού	1.148.376.702,00	1.138.959.472,00	0,00	-9.417.230,00
M05	Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που επλήγη από φυσικές καταστροφές και ανάληψη κατάλληλων προληπτικών δράσεων	40.000.000,00	40.000.000,00	0,00	0,00
M06	Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων	364.374.279,00	387.974.897,00	0,00	23.600.618,00
M07	Βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές	84.401.320,00	82.013.236,00	0,00	-2.388.084,00
M08	Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών	226.265.500,00	226.265.500,00	0,00	0,00
M09	Σύσταση ομάδων και οργανώσεων παραγωγών	25.000.000,00	25.000.000,00	0,00	0,00
M10	Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα	387.023.776,00	359.805.709,00	0,00	-27.218.067,00
M11	Βιολογική Γεωργία	600.875.000,00	626.297.763,00	0,00	25.422.763,00
M12	Αντισταθμιστική ενίσχυση σε δασικές περιοχές του Natura 2000	7.500.000,00	7.500.000,00	0,00	0,00
M13	Ενισχύσεις περιοχών που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα	950.005.216,00	950.005.216,00	314.500.000,00	314.500.000,00
M14	Καλή μεταχείριση των ζώων	10.000.000,00	0,00	0,00	-10.000.000,00
M16	Συνεργασία	70.000.000,00	70.000.000,00	0,00	0,00
M19	Στήριξη της τοπικής ανάπτυξης LEADER (ΤΑΠΤΚ)	400.000.000,00	400.000.000,00	0,00	0,00
M113	Πρόωρη συνταξιοδότηση	172.000.000,00	172.000.000,00	0,00	0,00
TB	Τεχνική βοήθεια	50.000.000,00	50.000.000,00	0,00	0,00
ΣΥΝΟΛΟ		4.718.291.793,00	4.718.291.793,00	314.500.000,00	314.500.000,00

Πίνακας 3: Συγκριτικός πίνακας κατανομής ανά μέτρο

- M04 «Επενδύσεις σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού»: Προτείνεται μείωση κατά περίπου 9,5 εκ. €, η οποία οφείλεται, ως επί τω πλείστο, στην πρόταση διαγραφής της δράσης 4.3.2 σχετικά με δράσεις αναδασμού για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Επίσης προτείνεται ανακατανομή και αύξηση πόρων εντός του Μέτρου M04, όπως περιγράφονται στον πίνακα 4, κυρίως για την κάλυψη των ανελημμένων υποχρεώσεων των δράσεων, οι οποίες προκύπτουν κυρίως για δράσεις δημόσιου χαρακτήρα υποδομών ώστε να καλύψουν τον ΦΠΑ, που αρχικά δεν είχε υπολογιστεί.
- M06 «Ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επιχειρήσεων»: Προτείνεται αύξηση του μέτρου κατά περίπου 23,6 εκ. € ΚΣ, τα οποία θα καλύψουν, ως επί τω πλείστο, την αυξημένη ζήτηση της προκήρυξης του υπομέτρου M6.1 «Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς» και εσωτερική μεταφορά πόρων από το υπομέτρο 6.2 «Εκκίνηση μη γεωργικής επιχειρηματικής δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές», του οποίου προτείνεται η διαγραφή, όπως περιγράφηκε ανωτέρω, στο υπομέτρο M6.3 «Ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων», με στόχο την ενδυνάμωση της στρατηγικής στόχευσης του συγκεκριμένου υπομέτρου, δεδομένου ότι και από τους επικαιροποιημένους δείκτες πλαισίου φαίνεται ότι υπάρχει τάση μείωσης του αγροτικού εισοδήματος από το 2010 έως το 2013 κατά περίπου 10.000 € για την κατηγορία με οικονομικό μέγεθος εκμετάλλευσης 4.000-7.999 τυπική απόδοση. Οι προτεινόμενες αλλαγές φαίνονται στον πίνακα 4 του παρόντος.
- M07 «Βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές»: Προτείνεται μείωση της κατανομής των πόρων του ΕΓΤΑΑ κατά περίπου 2,4 εκ. €, λόγω μείωσης των ανελημμένων υποχρεώσεων του Προγράμματος στο υπομέτρο 7.3 «Στήριξη για την ευρυζωνική υποδομή, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας, βελτίωσης και επέκτασής της, την παθητική ευρυζωνική υποδομή και την πρόβλεψη πρόσβασης στην ευρυζωνικότητα και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση», με αντίστοιχη επίπτωση στην περιοχή εστίασης 6Γ. Οι πόροι για τα νέα έργα διατηρούνται ίδιοι, όπως έχουν αποτυπωθεί και στο κοινό έργο με το ΕΠΑΝΕΚ και η Δημόσια Δαπάνη που απομένει στο υπομέτρο M7.3 καλύπτει το σύνολο τόσο των ανελημμένων, όσο και των νέων υποχρεώσεων του υπομέτρου.

- **M10 Ενισχύσεις για τη γεωργία, το περιβάλλον και το κλίμα:** Προτείνεται μείωση της κατανομής των πόρων του ΕΓΤΑΑ κατά περίπου 27,2 εκ. €, λόγω α) μείωσης³ των ανειλημμένων υποχρεώσεων του Προγράμματος στις μη συνεχιζόμενες δράσεις του M10, β) μεταφορά πόρων για την κάλυψη της προκήρυξης των υπομέτρων 11.1.2 «Ενίσχυση για στροφή σε πρακτικές και μεθόδους βιολογικής κτηνοτροφίας» και 11.2.2 «Ενίσχυση για διατήρηση πρακτικών και μεθόδων βιολογικής κτηνοτροφίας» και γ) τη μερική κάλυψη της αύξησης των ανειλημμένων υποχρεώσεων της δράσης M4.3.1 «Υποδομές σε εγγειοβελτιωτικά έργα» (ΠΕ5Α). Οι πόροι που προαναφέρθηκαν προκύπτουν ως επί τω πλείστο από την πρόταση διαγραφής της δράσης 10.1.6 «Διαχείριση φυτικών υπολειμμάτων των κλαδεμάτων στην ελαιοκαλλιέργεια», όπως περιγράφεται στον πίνακα 3. Επισημαίνεται ότι μέρος των πόρων του M10.1.6 ανακατανεμήθηκαν εντός του M10 στη δράση M10.1.9 «Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων», στην οποία απαιτήθηκαν περαιτέρω πόροι για να καλύψουν την αύξηση των περιοχών παρέμβασης της δράσης, πρόταση που έγινε ήδη αποδεκτή σε προηγούμενη τροποποίηση του Προγράμματος.
- **M11 Βιολογική Γεωργία:** Προτείνεται αύξηση της κατανομής των πόρων του ΕΓΤΑΑ κατά περίπου 25,4 εκ. €, λόγω της αύξησης⁴ των ανειλημμένων υποχρεώσεων του Προγράμματος στο υπομέτρο 11.2 «Ενίσχυση για διατήρηση πρακτικών και μεθόδων βιολογικής γεωργίας» αλλά και κάλυψη των νέων προκηρύξεων, κυρίως για την βιολογική κτηνοτροφία.
- **M14 «Καλή μεταχείριση των ζώων»:** Προτείνεται ο μηδενισμός των πόρων, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω.

Στον πίνακα 4 «Μεταβολή κατανομών μέτρων/δράσεων ΠΑΑ 2014-2020» περιγράφεται αναλυτικά σε ποιες δράσεις/μέτρα του ΠΑΑ 2014-2020 προτείνεται μεταβολή κατανομής των πόρων ΕΓΤΑΑ.

ΜΕΤΡΟ/ΔΡΑΣΗ		ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ σε €			ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΣΤΙΑΣΗΣ
		ΠΑΑ 2014-2020 ΕΚΔΟΣΗ 3.1 (1)	ΠΡΟΤΑΣΗ 3ΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΑ 2014-2020 (2)	ΔΙΑΦΟΡΑ (2-1)	
M4.3.1	Υποδομές σε εγγειοβελτιωτικά έργα	454.856.540,00	458.554.711,00	3.698.171,00	5Α
M4.3.2	Αναδασμοί	19.088.545,00	5.759.302,00	-13.329.243,00	2Α
M4.3.3	Δασική Οδοποιία	34.436.975,00	35.266.206,00	829.231,00	5Ε, 6Β
M4.3.4	Αγροτική οδοποιία	48.913.269,00	49.197.666,00	284.397,00	2Α
M4.4.4	Θρυμματιστής κλαδεμάτων για τις ελαιοκαλλιέργειες	899.786,00	0,00	-899.786,00	4Γ, 5Ε
M6.1	Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς	273.819.590,00	303.790.965,00	29.971.375,00	2Β
M6.2	Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές	40.000.000,00	0,00	-40.000.000,00	6Α
M6.3	Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για την ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων	22.000.000,00	55.629.243,00	33.629.243,00	2Α
M7.3	Στήριξη για την ευρωζωνική υποδομή, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας, βελτίωσης και επέκτασής της, την παθητική ευρωζωνική υποδομή και την πρόβλεψη πρόσβασης στην ευρωζωνικότητα και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση	58.859.410,00	56.471.326,00	-2.388.084,00	6Γ
M10.1.6	Διαχείριση φυτικών υπολειμμάτων των κλαδεμάτων στην ελαιοκαλλιέργεια	43.125.000,00	0,00	-43.125.000,00	4Γ, 5Δ, 5Ε
M10.1.9	Διατήρηση απειλούμενων αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων	27.962.775,00	48.931.778,00	20.969.003,00	4Α
M10.0.1	Αμειψισπορά με ξηρικές καλλιέργειες (μη συνεχιζόμενο)	1.943.661,00	1.932.971,00	-10.690,00	4Β
M10.0.2	Σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης στην παραγωγή καπνού (μη συνεχιζόμενο)	8.531.790,00	8.009.135,00	-522.655,00	4Β
M10.0.3	Σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης στην παραγωγή ζαχαροτεύτλων (μη συνεχιζόμενο)	5.269.378,00	2.147.279,00	-3.122.099,00	4Β
M10.0.4	Μακροχρόνια παύση της εκμετάλλευσης γεωργικών γαιών (μη συνεχιζόμενο)	6.375.000,00	4.968.374,00	-1.406.626,00	4Γ
M11	Βιολογική Γεωργία	600.875.000,00	626.297.763,00	25.422.763,00	4Α, 4Β, 4Γ
M14	Καλή μεταχείριση των ζώων	10.000.000,00	0,00	-10.000.000,00	3Α
ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΕΓΤΑΑ				0,00	

³ Η μείωση των ανειλημμένων υποχρεώσεων των γεωργο-περιβαλλοντικών δράσεων από το ΠΑΑ 2007-2013 οφείλεται είτε λόγω μείωσης της έκτασης εφαρμογής των γεωργο-περιβαλλοντικών δράσεων, μετά από σχετικούς διοικητικούς ελέγχους, είτε επειδή στην πορεία δικαιούχοι εγκατέλειψαν την εφαρμογή των δεσμεύσεων.

⁴ Η αύξηση των ανειλημμένων υποχρεώσεων του M11 οφείλεται στο ότι τα δύο πρώτα χρόνια εφαρμογής των δεσμεύσεων δεν εξοφλήθηκαν πλήρως οι δικαιούχοι λόγω ευρημάτων στο Ολοκληρωμένο Σύστημα (ΟΣΔΕ), τα οποία στη συνέχεια, με την υποβολή ενστάσεων, εξαλειφθηκαν και αρκετοί δικαιούχοι δικαιούνται καταβολής επιπλέον ποσών.

Αλλαγές στην περιγραφή μέτρων (άρθρο 11§β(ii))

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις στην περιγραφή μέτρων ή άλλων κεφαλαίων του Προγράμματος, καθώς επίσης και η αιτιολογία τους αναφέρεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Περιγραφή προτεινόμενων τροποποιήσεων ΠΑΑ 2014-2020_3Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ_ΙΟΥΝΙΟΣ_2018.

Τροποποίηση κατόπιν μεταβολής του νομικού πλαισίου της Ένωσης

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις λόγω της τροποποίησης του καν. (ΕΕ) 1305/2013 με τον καν. (ΕΕ) 2393/2017 (Omnibus) αναφέρονται διακριτά στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Περιγραφή προτεινόμενων τροποποιήσεων ΠΑΑ 2014-2020_3Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ_ΙΟΥΝΙΟΣ_2018.

Τυπικές διορθώσεις που δε θίγουν την υλοποίηση της πολιτικής και των μέτρων (άρθρο 11§γ)

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις καθώς επίσης και η αιτιολογία τους αναφέρεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Περιγραφή προτεινόμενων τροποποιήσεων ΠΑΑ 2014-2020_3Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ_ΙΟΥΝΙΟΣ_2018.

Β. Τροποποίηση στοιχείων που επηρεάζουν το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ 2014-2020)

Τροποποίηση Θεματικών Στόχων ΕΣΠΑ 2014-2020

Η μεταφορά πόρων μεταξύ μέτρων επηρεάζει και την κατανομή των πόρων ανά Θεματικό Στόχο που αναφέρεται στη ΣΕΣ (ΕΣΠΑ 2014-2020), χωρίς όμως να επηρεάζεται η συνολική στρατηγική συμβολή του ΠΑΑ 2014-2020 στη ΣΕΣ (ΕΣΠΑ 2014-2020). Η νέα συνεισφορά του ΕΓΤΑΑ στους Θεματικούς Στόχους αναφέρεται στον Πίνακα 5 «Συνεισφορά ΕΓΤΑΑ στους θεματικούς στόχους ΕΣΠΑ 2014-2020».

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΣΠΑ 2014-2020		ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕ Σ ΠΑΑ 2014-2020	ΕΣΠΑ 2014-2020	2Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΑ 2014-2020 (έκδοση 3.1)		ΠΡΟΤΑΣΗ 3ΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΑ 2014-2020		ΔΙΑΦΟΡΕΣ	
				ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΓΤΑΑ (1)	% ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020 (3)	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΓΤΑΑ (2)	% ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020 (4)	(2-1)	(4-3)
ΘΣ1	Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης & της Καινοτομίας	1Α, 1Β	1.286.693.707,68	170.000.000,00	13,21%	170.000.000,00	13,21%	0,00	0,00%
ΘΣ2	Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους	6Γ	826.739.456,56	58.859.410,00	7,12%	56.471.326,00	6,83%	-2.388.084,00	-0,29%
ΘΣ3	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα	2Α, 2Β, 3Α, 3Β	2.620.967.802,72	991.272.991,00	37,82%	1.031.828.763,00	39,37%	40.555.772,00	1,55%
ΘΣ4	Υποστήριξη στην μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	5Β, 5Γ, 5Δ, 5Ε	1.619.846.358,72	304.499.261,00	18,80%	244.435.868,00	15,09%	-60.063.393,00	-3,71%
ΘΣ5	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων	1/2 (4Α, 4Β, 4Γ)	1.023.768.398,48	964.227.213,50	94,18%	993.325.981,00	97,03%	29.098.767,50	2,84%
ΘΣ6	Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος & προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων	5Α, 1/2 (4Α, 4Β, 4Γ)	4.086.960.342,04	1.449.083.753,50	35,46%	1.481.880.692,00	36,26%	32.796.938,50	0,80%
ΘΣ8	Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξης της κινητικότητας των εργαζομένων	6Α	1.972.199.580,44	68.554.689,00	3,48%	38.554.689,00	1,95%	-30.000.000,00	-1,52%
ΘΣ9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης	6Β	1.303.336.729,60	444.794.475,00	34,13%	434.794.474,00	33,36%	-10.000.001,00	-0,77%
ΘΣ10	Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση	1Γ	1.304.175.573,92	45.000.000,00	3,45%	45.000.000,00	3,45%	0,00	0,00%
ΤΒ	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ		697.250.374,40	50.000.000,00	7,17%	50.000.000,00	7,17%	0,00	0,00%
Μ113	ΠΡΟΣΦΕΡ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ (μη συνεχιζόμενο)			172.000.000,00		172.000.000,00		0,00	
ΣΥΝΟΛΟ				4.718.291.793,00		4.718.291.793,00		0,00	0,00%

Πίνακας 5: Συνεισφορά ΕΓΤΑΑ στους θεματικούς στόχους ΕΣΠΑ 2014-2020

Τροποποίηση συνολικού ενδεικτικού ποσού για την ενίσχυση των στόχων της κλιματικής αλλαγής

Η μείωση του ενδεικτικού ποσού για την ενίσχυση των στόχων της κλιματικής αλλαγής προκύπτει, κυρίως λόγω της ορθολογικότερης στόχευσης του M11 «Βιολογική Γεωργία» από την περιοχή εστίασης 5Δ, στην Προτεραιότητα Π4, καθώς και από την πρόταση κατάργησης των δράσεων M10.1.6 «Διαχείριση φυτικών υπολειμμάτων των κλαδεμάτων στην ελαιοκαλλιέργεια» και M4.4.4 «Θρυμματιστής κλαδεμάτων για τις ελαιοκαλλιέργειες».

Σύμφωνα με το Παράρτημα II καν. (ΕΕ) 215/2014, όπως αυτός ισχύει, η συνολική συνεισφορά του ΠΑΑ 2014-2020 στην κλιματική αλλαγή, κατά την εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ανερχόταν σε 3.065.133.018 €, ενώ στην πρόταση 3^{ης} τροποποίησης το αντίστοιχο ποσό ανέρχεται σε 3.039.965.329,40 € παρουσιάζοντας μια πολύ μικρή μείωση κατά 0,82% του συνολικού ποσού.

Όσον αφορά στο ΕΣΠΑ 2014-2020, σε σύνολο 1,6 δις. € που συνεισφέρει το σύνολο του ΕΣΠΑ 2014-2020 στο ΘΣ4, το ποσό που συνείσφερε το ΠΑΑ 2014-2020 στην εγκεκριμένη 3.1 έκδοσή του, ανερχόταν σε περίπου 305 εκ. € (18,80% του συνόλου στο ΕΣΠΑ 2014-2020). Στην προτεινόμενη 3^η τροποποίηση το ποσό αυτό μειώνεται στα 244.435.868 € (15,09% του συνόλου στο ΕΣΠΑ 2014-2020), ήτοι μια μικρή μείωση κατά 3,71% επί της συνεισφοράς της εγκεκριμένης έκδοσης 3.1 του ΠΑΑ 2014-2020.

Γ. Πλαίσιο επίδοσης

Πρόταση τροποποίησης πλαισίου επίδοσης

Στην πρόταση της 3ης τροποποίησης ΠΑΑ 2014-2020 περιλαμβάνεται και πρόταση τροποποίησης του πλαισίου επίδοσης (κεφάλαιο 7 ΠΑΑ 2014-2020) για τους ακόλουθους λόγους:

- ✓ Εσφαλμένες εγγραφές δεικτών (κυρίως O5), στο πλάνο δεικτών (κεφ. 11 ΠΑΑ 2014-2020), όσον αφορά στις Προτεραιότητες 4 και 5 και κυρίως, όσον αφορά στις εκτάσεις των M10.1 «Ενίσχυση για γεωργο-περιβαλλοντικές και κλιματικές δεσμεύσεις», M11 «Βιολογική Γεωργία» και M8.1 «Δάσωση γεωργικών και μη γεωργικών γαιών».
- ✓ Λανθασμένες υποθέσεις που οδήγησαν στην υποεκτίμηση/υπερεκτίμηση των ποσοτικών στόχων και/ή των οροσήμων (Άρθρο 5§6 καν. (ΕΕ) 215/2014), όσον αφορά στις Προτεραιότητες 3, 5 και 6 και κυρίως στα M4.2 «Επενδύσεις στη μεταποίηση/ εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων» και M8.1 «Δάσωση γεωργικών και μη γεωργικών γαιών».
- ✓ Αλλαγές στην κατανομή κονδυλίων σε ορισμένες προτεραιότητες (παρ. 5 Παραρτήματος II καν. (ΕΕ) 1303/2013) και ως εκ τούτου αύξηση και του αντίστοιχου ποσοτικού δείκτη, όσον αφορά στην προτεραιότητα 2 και ειδικότερα στο M6.1 «Ενισχύσεις για νέους γεωργούς».
- ✓ Αλλαγές στη Δημόσια Δαπάνη των Προτεραιοτήτων λόγω μείωσης του ποσοστού συγχρηματοδότησης, δεδομένης της παύσης ισχύος του άρθρου 59§4ζ καν. (ΕΕ) 1305/2013.

Η πρόταση τροποποίησης του πλαισίου επίδοσης με την αιτιολόγησή της περιγράφεται ακολούθως, όπως παρουσιάζεται συνοπτικά στον Πίνακα 6 «Πρόταση τροποποίησης τιμής δεικτών Πλαισίου Επίδοσης», με κόκκινες εγγραφές.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΥΤΗΤΑΣ	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΕΙΚΤΗ	ΣΤΟΧΟΣ (ΠΑΑ 2014-2020 ver. 3.1)	ΣΤΟΧΟΣ (πρόταση 3ης τροποποίησης)	ΟΡΟΣΗΜΟ 2018 (%)	ΟΡΟΣΗΜΟ 2018	85% ΟΡΟΣΗΜΟΥ	75% ΟΡΟΣΗΜΟΥ	65% ΟΡΟΣΗΜΟΥ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 2018	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
Π2	49.309.157,87 €	Συνολική δημόσια δαπάνη Π2	863.433.393,81	952.303.396,40	33,05%	314.736.272,51 €	267.525.831,63 €	236.052.204,38 €	204.578.577,13 €	290.000.000,00 €	ΕΠΙΤΕΥΞΗ 85% ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018, ΣΤΗΝ ΧΕΙΡΟΤΕΡΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ 75% ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
		Αριθμός νέων γεωργιών που θα έχουν λάβει μια τουλάχιστον δόση έως το τέλος του έτους 2018	23.900,00	25.600,00	29,28%	7.495,68	6.371,33	5.621,76	4.872,19	12.500,00	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
		Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του ΠΑΑ για επενδύσεις με σκοπό την αναδιάρθρωση ή τον εκσυγχρονισμό (τομέας επικέντρωσης 2Α)	6.300,00	6.300,00	31,75%	2.000,25	1.700,21	1.500,19	1.300,16	2.500,00	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
Π3	23.267.453,06 €	Συνολική δημόσια δαπάνη Π3	399.001.310,13	399.419.684,61	18,00%	71.895.543,23 €	61.111.211,75 €	53.921.657,42 €	46.732.103,10 €	67.000.000,00 €	ΟΡΙΑΚΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ 85% ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
		Αριθμός δράσεων/πράξεων στους οποίους παρέχεται στήριξη μέσω του υπομέτρου 4.2	600,00	450,00	33,33%	149,99	127,49	112,49	97,49	130,00	ΟΡΙΑΚΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ 85% ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
Π4	93.468.407,61 €	Συνολική δημόσια δαπάνη Π4	2.426.391.990,38	2.761.559.216,82	22,26%	614.723.081,66 €	522.514.619,41 €	461.042.311,25 €	399.570.003,08 €	1.000.000,00 €	ΥΠΕΡΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
		Γεωργική γη που υπάγεται σε συμβάσεις διαχείρισης που συμβάλλουν στη βιοποικιλότητα (τομέας επικέντρωσης 4Α), στη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων (τομέας επικέντρωσης 4Β) και στη βελτίωση της διαχείρισης του εδάφους και την πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους (τομέας επικέντρωσης 4Γ)	1.447.645,03	1.131.862,00	35,50%	401.811,01	341.539,36	301.358,26	261.177,16		ΥΠΕΡΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
		Γεωργική γη που υπάγεται σε συμβάσεις διαχείρισης που συμβάλλουν στη βιοποικιλότητα (τομέας επικέντρωσης 4Α) και στη βελτίωση της διαχείρισης του εδάφους και την πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους (τομέας επικέντρωσης 4Γ)	1.378.000,00	1.933.274,00	90,00%	1.739.946,60	1.478.954,61	1.304.959,95	1.130.965,29	1.900.000,00	ΥΠΕΡΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
Π5	53.513.902,59 €	Συνολική δημόσια δαπάνη Π5	1.023.979.556,53	946.517.999,23	12,66%	119.829.178,70 €	101.854.801,90 €	89.871.884,03 €	77.888.966,16 €	200.000.000,00 €	ΥΠΕΡΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
		Γεωργική και δασική γη υπό διαχείριση για την ενίσχυση της δέσμευσης/διατήρησης του διοξειδίου του άνθρακα (τομέας επικέντρωσης 5Ε) και γεωργική γη που υπάγεται σε συμβάσεις διαχείρισης που στοχεύουν στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και/ή αμμωνίας (τομέας επικέντρωσης 5Δ) και αρδευόμενη γη που εντάσσεται σε πιο αποδοτικό αρδευτικό σύστημα (τομέας επικέντρωσης 5Α)	217.274,00	52.766,00	11,00%	5.804,26	4.933,62	4.353,20	3.772,77	5.409,95	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ 85% ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018
Π6	33.878.726,45 €	Συνολική δημόσια δαπάνη Π6	673.376.048,55	620.100.448,14	25,00%	155.025.112,04 €	131.771.345,23 €	116.268.834,03 €	100.766.322,82 €	145.000.000,00 €	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ 85% ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ
		Πληθυσμός που καλύπτεται από ΟΤΔ (τομέας επικέντρωσης 6Β)	2.800.000,00	4.000.000,00	100,00%	4.000.000,00	3.400.000,00	3.000.000,00	2.600.000,00	3.703.784,00	ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΟΡΟΣΗΜΟΥ 2018

Πίνακας 6: Πρόταση τροποποίησης τιμής δεικτών Πλαισίου Επίδοσης

Προτεραιότητα Π2: Ενίσχυση της βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της ανταγωνιστικότητας όλων των ειδών γεωργίας σε όλες τις περιοχές και προώθηση των καινοτόμων γεωργικών τεχνολογιών και της βιώσιμης διαχείρισης των δασών

Για την Προτεραιότητα Π2 εφαρμόζονται τρεις (3) δείκτες:

- Αριθμός νέων γεωργών που θα έχουν λάβει μια τουλάχιστον δόση έως το τέλος του έτους 2018⁵: Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 23.900 με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 περίπου 7.000. Με την προτεινόμενη αύξηση των πόρων στο υπομέτρο M6.1 «Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς» προτείνεται αύξηση του δείκτη 2023 κατά 1.700 νέους γεωργούς, ήτοι 25.600 νέοι γεωργοί, με αντίστοιχη τιμή οροσήμου περίπου στους 7.500 νέους γεωργούς. Η τιμή του οροσήμου αναμένεται να επιτευχθεί στο τέλος 2018.
- Αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του ΠΑΑ για επενδύσεις με σκοπό την αναδιάρθρωση ή τον εκσυγχρονισμό (τομέας επικέντρωσης 2Α)⁶: Δεν προτείνεται καμία αλλαγή, ούτε στην τιμή του δείκτη στόχου, ούτε στην τιμή καθορισμού του οροσήμου. Η τιμή του οροσήμου 2018 αναμένεται να επιτευχθεί.
- Συνολική δημόσια δαπάνη Π2: Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 863.433.393,81€ με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 285.364.736,65€. Μετά την πρόταση αύξησης κυρίως των πόρων του M6.3 «Ανάπτυξη μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων», αλλά και του M6.1 «Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς», η νέα τιμή στόχου διαμορφώθηκε στα 952.303.396,40€ με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 στα 314.736.272,51€. Αναμένεται να επιτευχθεί το 85% της τιμής οροσήμου ή στη χειρότερη περίπτωση το 75% της τιμής του οροσήμου.

Συνολικά, για το 2018 αναμένεται επιτυχία των δεικτών και διασφάλιση του Αποθεματικού Επίδοσης (49.309.157,87€) για την Προτεραιότητα 2, δεδομένου ότι η προτεραιότητα 2 έχει τρεις δείκτες και η επίτευξη κατά 75% του οροσήμου για έναν από αυτούς δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις.

Προτεραιότητα Π3: Προώθηση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων, περιλαμβανομένης της επεξεργασίας και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, της καλής διαβίωσης των ζώων και της διαχείρισης κινδύνων στη γεωργία

Για την Προτεραιότητα Π3 εφαρμόζονται δύο δείκτες:

- Αριθμός δράσεων/πράξεων στους οποίους παρέχεται στήριξη μέσω του υπομέτρου 4.2⁷: Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 600 επενδυτικά έργα αλλά ο δείκτης έχει υπερεκτιμηθεί και προτείνεται η τροποποίησή του στα 450 επενδυτικά έργα, λόγω των ακόλουθων:
  - Κατά την υποβολή του ΠΑΑ 2014-2020 τα ενταχθέντα ανειλημμένα έργα ήταν 278, και εκτιμήθηκε ότι από αυτά θα ολοκληρωθούν περί τα 200, δηλαδή ότι θα ολοκληρωθεί, τουλάχιστον το 70% των ενταγμένων ανειλημμένων υποχρεώσεων. Από τα 278 ενταγμένα έργα, λόγω της οικονομικής κρίσης με τα “capital controls” η οποία είχε, μεταξύ των άλλων, ως συνέπεια και τη μείωση της εμπιστοσύνης των επενδυτών στην αγορά, αναμένεται ότι τελικά θα υλοποιηθούν περίπου τα 153 επενδυτικά σχέδια και τα υπόλοιπα 125 θα απενταχθούν, εξαιτίας της αδυναμίας των δικαιούχων να ολοκληρώσουν τις επενδύσεις τους, στο πλαίσιο του M4.2. Η μη αξιοποίηση του ΤΑΕ την περίοδο 2007-2013 συνέβαλλε επιπλέον στην προαναφερόμενη κατάσταση.
  - Σχετικά με τα νέα έργα της τρέχουσας περιόδου 2014-2020 (δράσεις M4.2.1, M4.2.2 και M4.2.3) υπολογίστηκαν περίπου 400 έργα. Ο αριθμός των νέων έργων είχε υπερεκτιμηθεί εξαιτίας λανθασμένων αρχικά υποθέσεων σχετικά με την παραδοχή ως προς το μέσο όρο προϋπολογισμού ανά έργο και ως εκ τούτου θα πρέπει να γίνει καλύτερη παραδοχή ως προς αυτό. Η παραδοχή του μέσου όρου του συνολικού προϋπολογισμού έγινε βάσει των δεδομένων των αποτελεσμάτων των προκηρύξεων του αντίστοιχου μέτρου της περιόδου 2007-2013, όπου διαπιστώθηκε μια τάση για υλοποίηση έργων αρκετά μικρότερου συνολικού προϋπολογισμού από αυτές που είχαν αιτηθεί οι

⁵ Εναλλακτικός δείκτης Πλαισίου Επίδοσης – Βασικό στάδιο υλοποίησης

⁶ Εναλλακτικός δείκτης Πλαισίου Επίδοσης

⁷ Εναλλακτικός δείκτης Πλαισίου Επίδοσης

δικαιούχοι. Αυτό ήταν συνέπεια τόσο της οικονομικής κρίσης αλλά και του γεγονότος ότι ενώ ο σχεδιασμός των επενδύσεων είχε πραγματοποιηθεί σε ένα πιο θετικό οικονομικό περιβάλλον, η υλοποίησή τους πραγματοποιείται σε ένα δυσχερές οικονομικό περιβάλλον, που δεν αξιοποίησε ικανοποιητικά και τη δυνατότητα του ΤΑΕ. Ωστόσο, από τα στοιχεία των προσκλήσεων του 2017 για τις δράσεις Μ4.2.1 και Μ4.2.2 με προϋπολογισμό > 600.000€, καταγράφηκε το έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον ενώ παράλληλα διαπιστώθηκε ότι το μέσο κόστος των έργων που έχει υποβληθεί είναι αυξημένο, με τη μέση αιτούμενη Δημόσια Δαπάνη ανά επενδυτικό σχέδιο να ξεπερνά το 1,1 εκ. €, ποσό πολύ μεγαλύτερο από το αρχικά εκτιμώμενο (600 χιλ. €) Το γεγονός αυτό μας οδηγεί στην πρόταση για μείωση του δείκτη (-150 επενδυτικά έργα).

Η νέα τιμή οροσήμου 2018 είναι 150 και αναμένεται οριακά η επίτευξη του 85% της τιμής οροσήμου 2018, δεδομένου ότι η τρέχουσα τιμή του δείκτη είναι 101 ολοκληρωμένα επενδυτικά σχέδια και μέχρι το τέλος 2018 δεν αναμένεται να ξεπεραστούν τα 130 ολοκληρωμένα επενδυτικά.

- Συνολική δημόσια δαπάνη Π3: Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 399.001.310,13€ και η αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 είναι 109.924.860,94€.

Παρόλη τη μείωση του στόχου 2023 και του οροσήμου 2018 για τον εναλλακτικό δείκτη, που αφορά στα επενδυτικά έργα του Μ4.2, η κατανομή πόρων στην προτεραιότητα 3 και κατά συνέπεια η Δημόσια Δαπάνη που αντιστοιχεί σε αυτή προτείνεται να μη μειωθεί, δεδομένου ότι η προκήρυξη για τα επενδυτικά έργα των δράσεων Μ4.2.1 και Μ4.2.2 με προϋπολογισμό > 600.000€ παρουσίασε μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον και έχει προσδώσει μεγάλες προσδοκίες στο μεταποιητικό τομέα των τροφίμων. Οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν ανέρχονται στις 542 με συνολική δημόσια δαπάνη τα 606.409.119€, ποσό που από μόνο του υπερκαλύπτει τη δημόσια δαπάνη του συνόλου της Π3. Ο σχεδιασμός των νέων επενδυτικών προτάσεων πραγματοποιήθηκε στο ρεαλιστικότερο περιβάλλον της οικονομικής ύφεσης, η οποία φαίνεται να υποχωρεί και ο τομέας προσδοκά στη χρήση αποτελεσματικότερων χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία αναμένεται να ενεργοποιηθούν αρχές 2019.

Εφόσον για την επίτευξη του οροσήμου 2018 ο προγραμματισμός είχε στηριχθεί στην ολοκλήρωση τουλάχιστον του 70% των ανειλημμένων υποχρεώσεων, ήτοι 200 επενδυτικών έργων με συνολική δημόσια δαπάνη που κατά την έγκριση του ΠΑΑ 2014-2020 άγγιζε τα 130 εκ. € περίπου (105.772.870 € ΚΣ – κεφ. 19 ΠΑΑ 2014-2020) εκ των οποίων αναμένεται πλήρης υλοποίηση επενδυτικών έργων που θα αγγίξει μόλις τα 67 εκ. €, λόγω των ακόλουθων γεγονότων:

- Μη υλοποίηση επενδυτικών έργων λόγω οικονομικής κρίσης (σε ποσοστό 45% των ενταγμένων επενδυτικών από ανειλημμένες υποχρεώσεις)
- Ολοκλήρωση του φυσικού αντικείμενου αρκετών επενδυτικών, με μείωση του αντίστοιχου οικονομικού αντικείμενου
- Καθυστερήση υλοποίησης λόγω capital controls που επιβλήθηκαν τον 6ο του 2015, που δυστυχώς, παρά τις αρχικές προβλέψεις, εξακολουθούν να υφίστανται μέχρι και σήμερα (σε μικρότερο βαθμό), που επηρέασε αρνητικά και την υλοποίηση των επενδυτικών έργων μέχρι σήμερα λόγω των έντονων περιορισμών που είχαν επιβληθεί στις συναλλαγές των επιχειρήσεων με το εξωτερικό. Η αναγκασία μάλιστα έγκριση από την αρμόδια επιτροπή (Επιτροπή Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών), σε όποια επιχείρηση επιθυμούσε να εισαγάγει αγαθά, πρώτες ύλες, μηχανήματα κ.α., προκειμένου να μπορέσει να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της, αποδείχθηκε χρονοβόρα και συνάμα καταδικαστική για πολλές εξ' αυτών. Μία σημαντική διαπίστωση η οποία έγινε ιδιαιτέρως αντιληπτή με την πάροδο των μηνών συνίσταται στο γεγονός πως οι Κεφαλαιακοί Περιορισμοί αποδείχθηκαν ιδιαίτερα επιζήμιοι για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούσαν και την κυριότερη κατηγορία δικαιούχων του Μέτρου 123Α του ΠΑΑ 2007-2013. Και αυτό γιατί οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν την αναγκασία ρευστότητα, αλλά ούτε και μεγάλους αποθηκευτικούς χώρους, με συνέπεια να αναγκάζονται να προβαίνουν σε συχνότερες εισαγωγές μικρότερων ποσοτήτων εμπορεύματος (μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό), ενίοτε δε και σε υψηλότερες τιμές.

Για τους ανωτέρω λόγους προτείνεται η τροποποίηση του ποσοστού καθορισμού του οροσήμου 2018 από 27,55% σε 18% (72 εκ. €) του στόχου 2023. Αναμένεται να επιτευχθεί οριακά το 85% του οροσήμου 2018.

Συνολικά, για το 2018, μετά την προτεινόμενη τροποποίηση, αναμένεται οριακή επιτυχία των δεικτών και διασφάλιση του Αποθεματικού Επίδοσης (23.267.453,06€) για την Προτεραιότητα 3.

Προτεραιότητα Π4: Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων που συνδέονται με τη γεωργία και τη δασοκομία

Για την Προτεραιότητα Π4 εφαρμόζονται τρεις (3) δείκτες:

- Γεωργική γη που υπάγεται σε συμβάσεις διαχείρισης που συμβάλλουν στη βιοποικιλότητα (τομέας επικέντρωσης 4Α) και στη βελτίωση της διαχείρισης του εδάφους και την πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους (τομέας επικέντρωσης 4Γ)⁸: Η γεωργική γη σε αυτό το δείκτη αφορά αποκλειστικά στο Μ13 «Ενισχύσεις περιοχών που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα», δεδομένου ότι αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων της ΠΕ4Α. Επανεκτιμήθηκε ο δείκτης για τις εκτάσεις του Μ13.1 σε 1.933.274ha (ΟΣΔΕ2016) και μετά την νέα οριοθέτηση των περιοχών με άλλα φυσικά μειονεκτήματα εκτός των ορεινών, εντός του έτους 2018, θα επανεκτιμηθεί και ο δείκτης για τις εκτάσεις του Μ13.2. Αναμένεται η επίτευξη της τιμής του οροσήμου 2018.
- Συνολική δημόσια δαπάνη Π4: Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 2.426.391.990,38€ με αντίστοιχη τιμή δείκτη οροσήμου 540.114.857€. Όπως προαναφέρθηκε η αύξηση των πόρων του Μ11, καθώς και η μεταφορά πόρων από την ΠΕ5Δ στην Π4 για το ίδιο μέτρο, αύξησε τη δημόσια δαπάνη της προτεραιότητας σε 2.761.559.216,82€, με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 562.801.827,65€. Η τιμή οροσήμου 2018 φαίνεται να υπερκαλύπτεται.
- Γεωργική γη που υπάγεται σε συμβάσεις διαχείρισης που συμβάλλουν στη βιοποικιλότητα (τομέας επικέντρωσης 4Α), στη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων (τομέας επικέντρωσης 4Β) και στη βελτίωση της διαχείρισης του εδάφους και την πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους (τομέας επικέντρωσης 4Γ): Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 1.447.645,03ha, με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 στα 513.913,99ha. Μετά τις σχετικές διορθώσεις των δεικτών στο Πλάνο Δεικτών του ΠΑΑ, λόγω εσφαλμένων εγγραφών τους στο σχετικό κεφάλαιο, τη διόρθωση της έκτασης για το Μ10.1.11, αλλά και τη διαγραφή της δράσης Μ10.1.6, η νέα τιμή στόχου διαμορφώθηκε στα 1.131.862ha, με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 στα 401.811,01ha. Η τιμή οροσήμου 2018 αναμένεται να καλυφθεί.

Συνολικά, για το 2018 αναμένεται επιτυχία των δεικτών και διασφάλιση του Αποθεματικού Επίδοσης (93.468.407,61€) για την Προτεραιότητα 4.

Προτεραιότητα Π5: Προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων και στήριξη της στροφής προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτικής στην αλλαγή του κλίματος στους τομείς της γεωργίας, των τροφίμων και της δασοκομίας

Για την Προτεραιότητα Π5 εφαρμόζονται δύο δείκτες:

- Συνολική δημόσια δαπάνη Π5: Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 1.023.979.556,53€, με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 στα 118.297.742,53€. Δεδομένης της μεταφοράς της στόχευσης του Μ11 για τις νέες δράσεις από την ΠΕ5Ε στην Π4 αλλά και την πρόταση της διαγραφής της δράσης Μ10.1.6 η νέα δημόσια δαπάνη διαμορφώνεται στα 946.517.999,23€, με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 στα 119.829.178,70€. Η τιμή οροσήμου 2018 υπερκαλύπτεται ήδη από σήμερα.
- Γεωργική και δασική γη υπό διαχείριση για την ενίσχυση της δέσμευσης/διατήρησης του διοξειδίου του άνθρακα (τομέας επικέντρωσης 5Ε) και γεωργική γη που υπάγεται σε συμβάσεις διαχείρισης που στοχεύουν στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και/ή αμμωνίας (τομέας επικέντρωσης 5Δ) και αρδευόμενη γη που εντάσσεται σε πιο αποδοτικό αρδευτικό σύστημα (τομέας επικέντρωσης 5Α): Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 217.274ha με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 65.182,20ha. Μετά τις διορθώσεις των εκτάσεων, λόγω λανθασμένων εγγραφών τους στο κεφάλαιο 11 «Πλάνο Δεικτών» ΠΑΑ 2014-2020, αλλά και την πρόταση της διαγραφής της δράσης Μ10.1.6 η νέα τιμή διαμορφώνεται στα 52.766ha με αντίστοιχη τιμή οροσήμου τα 15.829.80ha.

⁸ Εναλλακτικός δείκτης Πλαισίου Επίδοσης

Το ποσοστό καθορισμού του οροσήμου 2018 (30%) φαίνεται ότι έχει υπερεκτιμηθεί με δεδομένο το ότι:

- Δεν προσμετρούνται στην επίτευξη του οροσήμου οι εκτάσεις των ανειλημμένων υποχρεώσεων του Μ8.1 «Δάσωση γεωργικής και μη γεωργικής γης» (συντήρηση), αλλά μόνο οι εκτάσεις των νέων δασώσεων (εγκατάσταση, για 5Ε = 1.766ha).
- Οι εκτάσεις γεωργικής γης που στοχεύουν στην περιοχή εστίασης 5Α και αφορούν σε ανειλημμένες υποχρεώσεις μικρών (Μ321 ΠΑΑ 2007-2013) και μεγάλων (Μ125Α ΠΑΑ 2007-2013) επενδύσεων εξοικονόμησης νερού ανέρχονται σε 1.971,61ha και 3.438ha αντίστοιχα, ποσοστό που ανέρχεται περίπου στο 11% της συνολικής έκτασης (51.000), που συνδέεται με επενδύσεις για την εξοικονόμηση νερού (ΠΕ5Α).
- Το 2015 που υποβλήθηκε και εγκρίθηκε το ΠΑΑ 2014-2020 είχε θεωρηθεί ότι μέχρι το τέλος 2016 θα είχε εκπληρωθεί η σχετική αιρεσιμότητα για τα νερά 5.2 (τιμολογιακή πολιτική) καθώς και η κανονιστική απαίτηση για το Πρόγραμμα σχετικά με την αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ, έτσι ώστε να μπορέσει να πραγματοποιηθεί προκήρυξη νέων έργων σχετικά με την εξοικονόμηση νερού. Αντί για το 2016 η αιρεσιμότητα για το Πρόγραμμα εκπληρώθηκε τον Οκτώβριο 2017 σύμφωνα με την Επιστολή ΕΕ Ref. Ares (2017) 5262453 – 27.10.2017. Επίσης στο τέλος 2017 ολοκληρώθηκε η διαδικασία 1ης Αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) με σχετική ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών της ΕΕ. Τα κυρωμένα ΣΔΛΑΠ για τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας έχουν δημοσιευτεί σε ΦΕΚ εντός του 2017 (βλ. Β 4680, Β 4679, Β 4672, Β 4673, Β 4675, Β 4682, Β 4664, Β 4674, Β 4665, Β 4678, Β 4681, Β 4676, Β 4666, Β 4677) και βρίσκονται αναρτημένα και στην σχετική σελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος: <http://wfdver.ypeka.gr/el/management-plans-gr/1revision-approved-management-plans-gr/>. Με την εκπλήρωση της αιρεσιμότητας 5.2, σχετικά με την τιμολογιακή πολιτική του ύδατος αλλά και την κύρωση των αναθεωρημένων ΣΔΛΑΠ, καθίσταται πλέον δυνατή η ενεργοποίηση των υπομέτρων 4.1 / Δράση 4.1.2 (Επενδύσεις για εξοικονόμηση ύδατος στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις) και 4.3.1, (Υποδομές εγγείων βελτιώσεων) λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία των επικαιροποιημένων ΣΔΛΑΠ, σύμφωνα με το άρθρο 46§2 καν. (ΕΕ) 1305/2013. Λόγω των ανωτέρω η πρόσκληση για τα μεγάλα εγγειοβελτιωτικά έργα του Μ4.3.1 του ΠΑΑ 2014-2020 πραγματοποιήθηκε μόλις τον Απρίλιο 2018 (αριθ. 3310/23.04.2018), γεγονός που καθιστά αδύνατη την ένταξη νέων εκτάσεων (επιλογή έργων, δημοπράτηση, επιλογή αναδόχου, κ.λπ.), που αφορούν σε εξοικονόμηση ύδατος, όπως αρχικά είχε υπολογιστεί, αλλά μόνο αυτών που αφορούν σε ανειλημμένες υποχρεώσεις και ανέρχονται σε 5.409,95ha, ήτοι σε περίπου 11% των συνολικών εκταρίων της Προτεραιότητας 5.

Για το λόγο αυτό προτείνεται η τροποποίηση του ποσοστού καθορισμού του οροσήμου 2018 από 30% σε 11%, με νέα τιμή οροσήμου 5.804,26ha.

Με δεδομένα τα ανωτέρω και τις τροποποιήσεις που προτείνονται, αναμένεται επιτυχία των δεικτών και διασφάλιση του Αποθεματικού Επίδοσης (53.513.902,59€) για την Προτεραιότητα 5.

Προτεραιότητα Π6: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της μείωσης της φτώχειας και της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές

Για την Προτεραιότητα Π6 εφαρμόζονται δύο δείκτες:

- Συνολική δημόσια δαπάνη Π6: Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 673.376.048,55€, με αντίστοιχη τιμή οροσήμου 2018 στα 186.727.178,26€. Κατόπιν της πρότασης διαγραφής του Μ6.2 η νέα Δημόσια Δαπάνη διαμορφώθηκε στα 620.100.448,14€. Το ποσοστό καθορισμού της τιμής οροσήμου 2018 είναι ελαφρώς υπερεκτιμημένη και προτείνεται τροποποίηση από 27,73% της τιμής στόχου 2023 στα 25%. Η υλοποίηση αρκετών ανειλημμένων υποχρεώσεων από το ΠΑΑ 2007-2013 πραγματοποιήθηκε με μικρότερο οικονομικό αντικείμενο (μικρότερη χρηματική αξία ανά μονάδα, λόγω οικονομικής κρίσης, από αυτή που είχε σχεδιαστεί και εκτιμηθεί στην αρχική έγκριση του ΠΑΑ 2014-2020), λόγω της οικονομικής κρίσης που πλήττει τα τελευταία περίπου 10 χρόνια την ελληνική οικονομία, αλλά σε μικρότερο βαθμό, δεδομένου ότι οι επενδύσεις, δημόσιες και ιδιωτικές, αφορούν σε μικρότερου προϋπολογισμού έργα. Δε επιλέγεται η μείωση της Δημόσιας Δαπάνης της Π6 δεδομένου ότι αυτή αφορά στο μεγαλύτερο ποσοστό τη Δημόσια Δαπάνη του

LEADER/CLLD , η οποία έχει ήδη κατανεμηθεί στις επιλεγμένες ΟΤΔ, βάσει της οποίας έχει γίνει ο σχεδιασμός του τοπικού τους προγράμματος και έχει προσληφθεί το στελεχιακό δυναμικό τους, έτσι ώστε να ανταπεξέλθει αποτελεσματικά στο έργο τους.

Μέχρι το τέλος 2018 αναμένεται ότι η Δημόσια Δαπάνη που θα πληρωθεί θα ανέρχεται στα 145 εκ. € και ως εκ τούτου μετά την προτεινόμενη τροποποίηση αναμένεται η επίτευξη της νέας τιμής οροσήμου 2018.

- Πληθυσμός που καλύπτεται από ΟΤΔ (τομέας επικέντρωσης 6B): Στην εγκεκριμένη έκδοση 3.1 ΠΑΑ 2014-2020 η τιμή δείκτη στόχου είναι 2.800.00 κατοίκους. Ο συγκεκριμένος δείκτης είχε υποεκτιμηθεί και προτείνεται να τροποποιηθεί στην παρούσα πρόταση τροποποίησης και από 2,8 να ανέλθει στα 4 εκ. κατοίκους. Οι δύο προσκλήσεις για την επιλογή ΟΤΔ ολοκληρώθηκαν το Δεκέμβριο 2017 και ανέδειξαν 50 ΟΤΔ, γεγονός το οποίο επίσης συνηγορεί στην αύξηση του αναφερόμενου δείκτη.

Συνολικά, για το 2018 αναμένεται επιτυχία των δεικτών και διασφάλιση του Αποθεματικού Επίδοσης (33.878.726,45€) για την Προτεραιότητα 6.